

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. VI. De reliquis causis pro impetranda dispensatione receptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

§. VI.

De reliquis causis pro impetranda dispensatione receptis.

concedatur, allegatur, sufficiens communiter censetur ad impetrandam dispensationem tam pro matrimonio contrahendo, quam pro jam contracto non dissolvendo. Nam hic aequè, ac in præmissis militat eadem ratio; ita Sanchez l. 8. hie d. 19. n. 10.

Not. 2. hanc causam posse allegari cum certis circumstantijs v. g. copulæ scienter vel ignoranter habitæ, aut non habitæ cum impedito, non tantum, cum petitur dispensatio ad contrahendum; sed etiam ad in jam contracto persistendum; præsertim, si sine, vel cum animo per hoc facilius obtinendi dispensationem, copula habitæ est inter scienter impeditos, qui dispensari volunt. quare.

297. Not. 3. quando petitur dispensatio ad contrahendum, & pro impetranda in supplicatione allegatur *causa scandalorum*, nisi dispensetur, oriturorum, exponendam esse primò *radicem*, ex qua merito timeantur ea scandala v. g. rixæ, infamia, insidiæ vitæ &c. nisi matrimonium contrahatur inter impeditos. 2. an ea *causa scandalorum*, cum, vel sine scientia impediti, data sit, vel solum ex humana imbecillitate, vel etiam de industria, ut exinde facilius dispensatio eliciatur? Nam causæ sufficientes pro primo casu, ubi copula inter impeditos habitæ est cum ignorantia impediti; vel si cum scientia, non tamen spe facilius dispensationis, non sufficient pro secundo. 3. quando causa scandalorum allegatur ex copula inter impeditos præhabita, sic ut hæc tanquam radix scandalorum, quæ timeantur, sit causa finalis, seu motiva Papæ, necessario explicanda est copula præhabita; quomodo enim alias Pontifex ex ea, tanquam causa dispensandi, moveri posset?

298. Dixi: quando est causa finalis, seu motiva; si enim non sit, probabilius esse diximus à n. 1166. non esse de necessitate explicandam in casu, quo impediti nulliter contraxerunt, & matrimonium consummarunt, etiam scientes impedimentum; si afferant alias causas sufficientes; excipere tamen, nisi id fecissent de industria, ut scilicet dispensationem; vel, ex ea copula natum sit aliud impedimentum, cuius dispensatio exigeret notitiam copulæ. Plura de his V. à n.

jam cit.

De his fusè agit Corradus sæpe cit. l. 7. 2095. c. 2. & seq. Vincent. de Justis, cit. l. 3. c. 2. & seq. qui potissimum se fundant in stylo Curie Romanæ. Caterum *stylus*, cum sit *quid facti*, eget probatione, ut notat ipse de Justis cit. l. 1. c. 4. n. 344. & dato quod probetur, adhuc non inducit necessitatem alijs iudicibus, & Tribunalibus, extra curiam Romanam, illum servandi, aut sequendi, nisi sit scriptus, probatus, notorius, & speciali decisione, ac declaratione Pontificis confirmatus; sic de Justis cit. n. 345. & apud eos Cavallos, Ferretus, Gratianus, Boërius; Cujus ratio est, quia *stylus Romanæ Curie maxime variabilis est*, ita ut ad mutationem Papæ, & Auditorum varietur, teste Hostiensis in summa n. 4. Procemij. Et ex hoc natum est dictum; *illum esse modo album, modo nigram*, ut notat Parisius de Resignat. l. 3. q. 6. n. 24. his præmissis:

Præter præmissas causas ad consecutionem dispensationis matrimonialis jam receptas, numerantur alie apud eum. Authores, de quibus breviter. Prima est, si in aliquo sit *periculum patiendo gravem jacturam bonorum*, quæ possidet, vel jus possidendi habet, si non nubat ei, cum quo habet impedimentum; sic Castropalaus d. 4. de spons. punct. ult. §. 2. n. 2. Nam causa pietatis est, succurrere sic periclitanti; Secunda est, *causa ob lites*, ut, si ex eo, quod tales impediti dispensentur, & contrahant, omnino componerentur graves lites, vel inter ipsos oratores, aut eorum parentes, consanguineos, vel affines ortæ, ac etiamnum vigentes, & aliunde, quam ex causa matrimonij contrahendi provenientes. Nam *bonum pacis est maximum Reipublicæ commodum*, quod specialiter Ecclesia respicere solet.

Tertia est *causa ob inimicitias graves*, & periculosas componendas, cum circumstantijs, de quibus priori num. Nam unio, pax, & concordia tam spirituali, quam temporali Reipublicæ maximum affert emolumentum, si exinde, quod cum talibus impeditis di-

Ttt 3

spene-

spensetur, & matrimonium sequatur, omnino sedantur, & componuntur; de quo V. de Justis cit. c. 5. num. 13. & seq. Quarta est causa, quod mulier sit vidua, & liberis gravata, quos alius impeditus canonicè, si ei nubere possit, alere, ac educare spondet. Hanc causam censet de Justis c. 7. raram esse, & sufficere pro gradibus tantum remotioribus; sed hæc causa jvvari potest, ut etiam procedat in propinquioribus; si accedant illi plures aliæ, ut dictum est; in superioribus v. g. quod mulier exponeretur periculo incontinentiæ, præsertim, si adhuc juvenis sit; vel alias proles carerent justâ educatione, &c. ut rectè notat Castropalaus cit. 2. n. 2. in fin. Sanchez cit. d. 19. n. 34.

2102. Quinta est causa ob ætatem in oratrice adhuc innupta. Nam si femina, hæcenus adhuc semper innupta, attingit 24. annum ætatis, & necdum virum sibi parem, ac non impeditum invenit; hic excessus ætatis admittitur, ut cum ea dispensetur ad nubendum impedito. Ex quo vides hanc causam non procedere in viduis. Nam rescriptum dispensationis ex hac causa expressè loquitur de femina, que hæcenus parem virum non impeditum non invenit, quod non verificatur de vidua. Recipitur autem hæc causa in gradibus remotioribus; si autem excedat annum 25. etiam in propinquioribus. Sexta est propter excellentiam meritorum; ob hanc causam pariter dari solet dispensatio matrimonialis; solent autem considerari non tantum merita oratorum, sed etiam parentum, & majorum talis familiæ, ut si pro bono Ecclesiæ, & re Christiana multis annis strenuè laborarunt, vel contra infideles, aut hostes Ecclesiæ fortiter pugnarunt, &c. ut colligitur ex c. tali conjugio. r. q. 7. ibi: tali conjugio generati, Ecclesiasticis ordinibus non applicentur: nisi forte eos aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet, aut evidens meritorum prerogativa commendet. Quia justum est, ut Ecclesiæ benignitatem experiantur, qui apud ipsam bene meriti sunt. Movetur autem Pontifex aliquando etiam ex meritis aliorum, nimirum in gratiam, & ad instantiam bene merentium, qui pro creatoribus suis preces interponunt. Et ideo gratia, quæ fit intuitu meritorum, non est mera gratia, sed actus onerosus; debent

autem merita coram delegato probari; cum sint causa finalis, & motiva; nec sunt ex illis qualitativis, quæ de stylo Curia solim ad pompam, & ornatum literarum apponuntur v. g. vita, ac morum honestas, aliæque laudabilia probitatis, & virtutum merita nos inducunt, &c. sed non conditionaliter, seu ut probentur.

Septima causa est conservatio alicujus magnæ familiæ. Hæc causa, etiam unica, inter Principes, pro dispensatione allegari solet etiam pro gradibus propinquioribus. Sic Greg. XIII. ob hanc causam dispensavit cum quadam Luisa Comitissa S. Gaudez, ut nuberet patruo, non obstante, quod prius ille sororè Comitissæ habuerit, & hæc voto castitatis ligata fuerit, ut refert Sanchez l. 8. d. 19. n. 31. apud Corrad. cit. l. 7. c. 2. n. 108. Octava causa est conservatio divitiarum in eadem familia. Tribui ob illam sufficientem causam dispensationis censet Castropalaus disp. punct. ult. 2. n. 2. ex L. 1. 2. de nuntiis. re. vers. publicè. ff. de ventre inspiciendo; quia reipublicæ interest familias locupletes conservare. Idem est, ut bona conserventur in eadem familia; & admitti solet pro dispensatione etiam in propinquioribus gradibus; Corradus l. 7. dispensat. disp. c. 2. n. 100. Licet autem ob hanc causam concedatur dispensatio etiam in propinquioribus gradibus, ut in primo, & secundo; vel in secundo tantum, non solet tamen, nisi inter Magnates, & personis illustres, & potentes, attentâ qualitate loci; sic Trullench. tom. 3. l. 7. c. 10. d. 2. n. 8. & ex illo de Justis l. 3. c. 14. n. 10.

Nona causa est, si oratrix Catholicæ non possit facile habere alium virum Catholicum, nisi nubat huic, cum quo habet impedimentum; vel qui velit cum ea habitare in tali loco, periculis frequenter expósito incurfionis hostium, &c. vel si non sit tutum cum quibusvis alijs contrahere, eò quod multi diversæ religionis homines in tali loco sint, qui vel religionem Catholicam simulant, & suam dissimulant. Decima causa est propter prolem susceptam ex matrimonio, bonâ fide, sed ob impedimentum nulliter contracto. Nam pietatis consonum est, ne tales conjuges separentur. c. quia circa, de consanguin. intellige si matrimonium initum sit saltem unius bonâ fide ex dict. superius; non autem si malè

malâ fide utriusque. Nam incestus scienter ab utroque commissus nequit Pontificem rationabiliter movere ad gratiam dispensationis concedendam.

Undecima est, si propter conversationem ad invicem, quâ impediri, scientes se impeditos, nisi sunt, etiam nulla intercedente copulâ, sed tantum signis futuri matrimonij, ex suspitione publicâ, licet falsâ, exortâ, quod se carnaliter cognoverint, mulier, nisi inter ipsos matrimonium fieret, graviter diffamata, & verosimiliter innupta remaneret, de qua Corradus cit. l. 7. c. 3. n. 7. Decima est, & vocatur sine causa. Pro qua not. i. quod quandoque concedatur matrimonialis dispensatio, sub clausula: *ex certis rationalibus causis, animos oratorum moventibus* ad ineundum inter se matrimonium; ut notat Corradus cit. l. 7. c. 2. n. 111. Tales dispensationes de stylo Curia vocantur, sine causa, de quo Sanchez l. 8. d. 19. n. 35. non quod non adfit aliqua causa; sed quod non propaleatur, nec ab Executore inquirenda sit; & sufficiat examinare testes pro verificatione aliorum narratorum in literis dispensationis v. g. an verum sit, quod de nobili genere sint procreati? Hinc ejusmodi dispensationes non conceduntur sine causa, quâ justè moveatur Pontifex; sed solum dicuntur sine causa, quæ nimirum, ut alias solet in mandatis dispensationum, specificè exprimat. Ideo enim dicitur in genere, *ex certis rationalibus causis*. Et tales dispensationes dantur sæpius super gradibus non ita propinquis, sed aliquantum remotis, ut docet Sanchez l. 8. d. 19. n. 35. & impetrantur, si oratores scribant, se de honesta familia, vel nobiles esse; ac offerant copiosorem compositionem, seu sumptus, qui deinde ad expensas publicas in bonum Ecclesiæ convertantur, ut notat Sanchez cit.

Not. autem Executorem talis mandati, non teneri, imò nec debere, Oratores examinare, quæ sint illæ causæ generaliter expressæ sub terminis: *ex alijs rationalibus causis*; sed sufficere, si tantummodo testes examinet super verificatione aliorum narratorum in mandato dispensationis. Nam illa verba generalia sunt potius ad inducendam gratiam sub honestatis specimine, quàm ut coram Executore examinentur, & verificentur; & cum,

ut ponit casus, illæ causæ in animis Oratorum existant, ut constat ex verbis (*ex certis, & rationalibus causis, animum suum moventibus*) quæ, ubi mandatum non præcipit, inquirendæ non sunt; ita Sanchez cit. l. 8. d. 35. n. 24. & ex illo Corradus cit. c. 2. n. 112. licet in mandato sit apposita clausula: *te diligenter informes*, intelligitur tamen solum, super impedimento, & reliquis specificè narratis, quæ vim motivam explicant, quâ Pontifex ad annuendum petitioni movetur; ita Sanchez cit. & alij. Nam licet alias exprimi debeat causa dispensandi, & coram Executore verificari, intellige tamen, ut dixi, cum causa specificè continetur in mandato.

Dixi, sufficere, quod coram Executore verificentur reliqua specificè narrata v. g. quod Oratores sint nobiles, quod sint primores talis loci, &c. quod intellige, quando talis qualitas narratur, tanquam motiva Pape ad dispensandum, quod fit, (ut notat de Justis cit. l. 3. c. 2. u. 118.) quando talis qualitas in narrativis exprimitur sola sine alia causâ, vel specificè, vel generaliter expressâ, cujus signum est, quando in mandato dicitur: *ut asserunt*, se de nobili genere ortos; vel, *ut asseritis*, vel *asserentes*, &c. Nam tunc onus probandi eis incumbit; non autem alias, si simpliciter tantum narretur; ita Corradus cit. c. 2. à n. 119. de Justis l. 3. c. 2. n. 114. & c. 13. à n. 3.

Cæterum, si nobilitas esset qualitas probanda coram Executore, si in literis simpliciter dicatur, *Oratores esse nobiles*, sufficienter probatur hæc qualitas probatâ nobilitate Patris; sic Gutierrez de matr. c. 128. n. 3. vel quod ipsi nobiliter vivant, eaque exerceant, quæ ad statum nobilem spectant, propterea abstinentes ab his, quæ populares agere consueverunt. Quoniam verò plus est, *esse de nobili genere procreatum*, quàm *esse nobilem*, priores probationes pro isto, non probarent sufficienter illud; cum quis possit esse nobilis, & non procreatus de genere nobili. Nam sicut sunt nobiles in triplici classe, alij nimirum *nobiles genere*; alij *honoribus, & virtute*; alij *Principis privilegio*, seu gratiâ: sic in duplici classe sunt *plebei*, ex quibus quidam dicuntur viles, & sordidi, quales dicuntur mechanici; quidam autem, qui pro-

proficientur artes honestas, ubi scilicet major requiritur prudentia, & ingenium, quam corporis exercitium, ut sunt pictores, &c. de quibus qualitatibus, qualiter probentur, si verificandæ sint coram Exe- cutore, latè agit de Justis *cit. l. 3. cap. 2. à n. 122.*

ARTICULUS V.

Quomodo matrimonialis dispensatio vitietur.

2109. Non est dubium in supplicatione pro impetranda dispensatione in impedimen- tis dirimentibus quandoque narrari falsâ, & taceri vera, quorum quodlibet quan- doque facit, ut, quantumvis concedatur dispensatio, ejusmodi narratis innixa, ni- hilominus dispensatio non valeat, ut plu- ribus ostensum est in *l. 1. decret. tit. de re- scriptis*. Cùm autem juxta diversitatem impedimentorum, diversa sint, circa quæ, vel expressio falsi, vel taciturnitas veri committi potest, de illis agam in seq.

2110. Not. autem. 1. etsi juxta Sanchez *l. 8. hic d. 21. n. 2. obreptio, & subreptio* nihil inter se differre videantur, fortassè quoad juris effectus; *obreptio* tamen propriè committitur *narrando falsum; subreptio tacendo verum*, quod erat de necessitate exprimendum. Not. 2. potissimam diffi- cultatem esse in eo, ut sciatur, quæ nar- ratio falsi, vel taciturnitas veri dispensa- tionem vitiet, hoc est, faciat, ut eâ stante, in Pontifice deficiat intentio concedendi dispensationem? Not. 3. generaliter hanc regulam dari posse: tunc in Principe, di- spensationem legis concedente, deficere intentionem dispensandi, quando nar- ratio falsi, vel taciturnitas veri causat errorem in eo circa substantiam, vel quali- tatem rei, de qua gratosè disponit, cui suam intentionem simpliciter alligavit, tanquam conditioni *sine qua non*, ut diximus aliàs à n. 1162. In exemplo: Ti- tius, qui cum Berta, quam vult ducere, est *in secundo gradu* consanguinitatis; cùm petit dispensari, tacet secundum gra- dum, & allegatâ angustia loci pro impe- trando, dicit se cum Berta conjunctum *in quarto gradu*. In hoc casu committitur *obreptio narrando falsum* nempe *quar- tum gradum*, qui non est; & *subreptio tacendo verum*, nimirum *gradum secun- dum*, qui re ipsâ est: & quia in casu sic

proposito Pontifex eos intendit dispensare solum in quarto gradu, intentione sic al- ligata quarto, ut nolit valere gratiam suam, si non sit impedimentum in quarto gradu, ex dictâ obreptione, ac subre- ptione fit, quòd in eo deficiat intentio di- spensandi, consequenter irritum ac nul- lum fit rescriptum, seu mandatum di- spensationis; arg. *c. quia circa. 6. de con- sanguinitate*; ibi: *quia pro ejus dispensa- tione à Sede Apostol. obtinenda, falsa nis causa fuerat allegata, &c.*

Not. 4. probabilius esse, ut dictum est, à n. 1162. & seq. gratiam, seu dispensa- tionem non vitari per obreptionem, vel subreptionem, nisi omittatur aliquid in supplicatione, quod exprimendum est *de jure*, vel *in concessio stylo Curie*, aut *legi- timâ consuetudine*, *vim legis obviante*, de quibus jam egi suprâ à n. 1169. et seq. ubi etiam exposui, quando censeri debeat, aliquid exprimendum esse *de jure*; quando de stylo Curie, quando de consuetudine. Ex hoc colliges vitari gra- tiam, vel dispensationem, quando taceat qualitas de jure exprimenda. Nam eo casu expressio talis qualitatis à jure habe- tur pro forma ut colligitur *ex c. penult. de re scriptis*. ibi: *Si proponente aliquo mandam se beneficium Ecclesiasticum affectum, super provisione ipsius (licet minus competens obtinentis) rescriptum Apostolicum de hoc mentionem non faciens, impetretur, illud veluti fraudulenter obventum, dicitur non valere; & c. si motu proprio 27. de præbend. in 6. ibi: si ad petitionem illius, vel alterius pro eadem oblatam, gratiam hujusmodi facimus: tunc enim (quan- tumcunque modicum beneficium taceatur in ea) ipsam surreptitiam vires nolimus obtinere.* Motu quoque proprio tunc lo- lum gratia fieri censetur, cum hoc ex- pressè cautum fuerit in eadem.

Colliges. 2. idem dicendum, licet per ignorantiam omisâ sit expressio qualitatis de jure exprimendæ. Nam actus nullus est non servatâ formâ juris, etiam si per ignorantiam omisio contingat, ut liquet in alijs casibus. Colliges. 3. idem dicen- dum, si omittatur qualitas exprimenda de stabili, notorio, deciso, & declarato au- thoritate Papæ stylo Curie, de quo diximus à num. 2099. aut consuetudine le- gitima. Nam hæc pro lege servatur. *Ad*